

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО АНГЛИЙСКИ ЕЗИК ЗА III КЛАС (ПЪРВИ ЧУЖД ЕЗИК)

I. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ

Новите реалности в Европа и света изискват от учениците да притежават знания и умения, чрез които да могат да се развиват самостоятелно, да ги прилагат в мултикултурна среда, както и да работят ефективно в екип, съобразно с установените международни стандарти. Реализацията на младите хора през новия век е свързана с владенето на чужди езици. Не случайно въвеждането на обучение по чужди езици е приоритет в световен мащаб. Наличието на англоезични телевизионни и радио програми, електронни игри и др. допълнително засилват мотивацията на учениците за усвояване на английски език.

Главната цел на учебните програми по чужд език е да очертаят насоките на обучението по чужд език за съответния клас на основната образователна степен. Програмата по чужд език спомага за цялостното развитие на учениците, за обогатяване на общата им култура и изграждане на подходящи модели на социално поведение в ситуации на межкултурно общуване.

Настоящата програма е предназначена за учениците от **трети** клас на основната образователна степен в българското училище. Конкретната цел на програмата е да гарантира изграждане на комуникативни умения на началния етап, според Държавните образователни изисквания за учебно съдържание по чужди езици. Програмата е съставена за минималния годишен брой часове по чужд език, определен от учебния план (**96 часа**). Тя е съобразена с психологическата и социалната характеристика на учениците от тази възрастова група.

Обучението по английски език е тясно свързано с обучението по родния език и култура. Комуникативните умения и стратегии, изградени на родния език, служат за опора в учебния процес. Друга важна опора са междупредметните връзки, които позволяват на учениците да се развиват комплексно, като разширяват общата си езикова култура чрез интегриране на придобитите специални знания и умения.

II. ЦЕЛИ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Настоящата учебна програма свързва тясноезиковите задачи в обучението по английски език през началния етап с общата образователна цел за формиране на личността на ученика в контекста на родния език и култура. Придобиването на езикови знания и умения по английски език, както и създаването на необходимите навици и стратегии на учене ще помогне на учениците да:

- разширят и задълбочат знанията и уменията, придобити във втори клас;
- усвоят основни умения за четене и писане;
- формират основни умения за разбиране на текст при четене и слушане;
- формират основни умения за общуване на английски;
- усвоят основни стратегии за учене и общуване на английски език;
- придобият интерес към други култури и народи;
- поддържат висока мотивация за постижения по усвоявания език.

Структурата на програмата дава възможност на учители, родители и автори да се ориентират лесно в учебното съдържание и очакваните резултати. Тя позволява постигнатите резултати да се оценяват обективно според зададените образователни стандарти за учебно съдържание по чужди езици и конкретизирани в нея. За улеснение учебната програма е представена в табличен вид.

Програмата конкретизира резултатите, които се очаква учениците да постигнат в края на трети клас по всяко едно от четирите основни умения, като се определят основните тематични области и конкретни теми към тях, чрез които те ще бъдат постигнати.

Програмата представя функционално граматичните категории; контекста, в който те ще се изучават и дейностите, чрез които учениците ще постигнат очакваните резултати.

Важно място се отделя и на интегрирането на обучението по английски език в общата образователна и учебно-възпитателна училищна програма и осъществяването на връзките между предметите. Изучаването на английски език не само ползва знания и умения от други учебни предмети, но от своя страна ги подпомага и обогатява, а също така създава условия за формиране на стабилна ценностна система и адекватно социално поведение в межкултурен контекст.

III. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ			IV. УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ		
Ядра на учебно съдържание	Очаквани резултати по равнище учебна програма	Очаквани резултати по теми	Граматично-функционални категории	Контекст и дейности	Междупредметни връзки
С Л У Ш А Н Е	<p>Ученикът може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • свързва слухов със зрителен образ, включително и жестове за потвърждение, отрицание и указание, и разбира основните интонационни модели. • разбира въпросите и инструкциите на учителя, както и кратки реплики на свои връстници на теми, свързани с изучавания материал. • разбира <i>общия смисъл</i> на кратки, елементарни текстове, написани с учебна цел по изучаваните теми, с помощта на визуални опори. • Извлича <i>конкретна информация</i> от кратки, несложни текстове по изучаваните теми с помощта на визуални опори. • разбира английска реч в рамките на изучаваните теми, когато се говори с ясна дикция, стандартно произношение и бавно темпо. 	<p>Учениците трябва да разширят и придобият следните тематични, понятийни, езикови и социокултурни знания и речеви умения, които да използват успешно за комуникация в учебна обстановка и реални ситуации:</p> <p>Тематични области МОЯТ СВЯТ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Кой съм аз? (представяне – име, възраст, адрес, националност) • Моята външност (общо описание) • Моят дом (стаи) • Моите близки (роднини и приятели) • Моят дневен режим (дните на седмицата) <p>СВЕТЪТ ОКОЛО МЕН</p> <ul style="list-style-type: none"> • Родно място (държава, град/ село) • Училище (лични 	<p>Учениците трябва да усвоят следните езикови знания и речеви умения:</p> <p>ФОНЕТИКО-ФОНОЛОГИЧЕСКИ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Звукове и фонологични модели • Ударение на думата • Основни интонационни модели <p>ГРАМАТИЧЕСКИ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Местоимения <p>Притежателни Въпросителни</p> <ul style="list-style-type: none"> • Съществително име Вид и число Притежание Количествено определяне Членуване (неопределителен и определителен член) 	<p>Учениците трябва да усвояват чуждия език:</p> <ul style="list-style-type: none"> • в обстановка, в която звучи предимно английска реч • чрез разнообразни дейности близки до техните интереси и реални занимания на тази възраст • чрез дейности, които стимулират активно участие в ситуации, близки до реалното общуване • чрез автентични материали продукт на новите технологии (напр. видеофилми, компютърни игри) • като работят самостоятелно и в екип в задружна, толерантна обстановка. 	<p>Връзката с другите културно-образователни области включени в учебната програма е постоянна и се осъществява чрез:</p> <p>а) заимстване на теми от други предметни области; б) заимстване на умения и стратегии за учене развивани позадълбочено в други културно-образователни области.</p> <p>Междупредметни връзки в областта на УМЕНИЯТА:</p> <p>Български език:</p> <ul style="list-style-type: none"> • използване на рима и ритъм на стихотворна реч • ориентиране в свързан текст • описание по картини • членуване на съществителните • словоред <p>Математика</p>

<p>Ч Е Т Е Н Е</p>	<ul style="list-style-type: none"> • чете на глас кратки, елементарни текстове, написани с учебна цел по изучаваните теми, с произношение и интонация, които не пречат на разбирането • разбира с <i>помощта</i> на учител указанията в учебника и кратки обяснения на правила на игри и други комуникативни задачи • разбира <i>общи</i>я смисъл на кратки, несложни, учебни текстове на познати теми, като свързва текст с илюстрация. • разбира <i>конкретна</i> информация от изучаваните текстове, като използва ограничен кръг стратегии за разбиране при четене (<i>сортиране, подреждане</i>, свързване на текст с илюстрация и др.). • открива социокултурна информация в кратки текстове за познати неща от света на децата на тази възраст – картички, писма и др. 	<p>принадлежности)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Игри и приключения • Пазаруване • Празници и чествания <p>СВЕТЪТ ВЪТРЕ В МЕН</p> <ul style="list-style-type: none"> • Моите предпочитания (храни, напитки, любими игри и др. неща) <p>В СВЕТА НА МОЕТО ВЪОБРАЖЕНИЕ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Драматизирани приказки • Забавни истории • Любими герои <p>Понятийни категории</p> <ul style="list-style-type: none"> • пространство и ориентация • притежание • количество и качество • размер • астрономическо време • честота • неопределеност • предмет и действие <p>Социокултурни знания</p> <p>Социокултурното съдържание се определя най-общо от изучаваната тематика,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Прилагателно име Качествени прилагателни • Числително име Бройни – до 100 • Глагол HAVE, HAVE GOT Модални: MUST Сломагателни глаголи: BE, DO <p><i>Време</i></p> <p>Сегашно просто Сегашно продължително</p> <ul style="list-style-type: none"> • Наречие Честота Темпорални (напр. NOW, TODAY) • Предлози време място посока • Изречение Просто изречение: – словоред – положително и отрицателно – въпросително и кратки отговори – синтактични модели 	<p>На учениците трябва да се даде възможност да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • развият умения за работа с учебни и справочни материали. • разширят репертоара си от стратегии за учене и общуване, включително и като пренасят умения от родния език. • развият умения да използват наличните си знания при усвояването на чуждия език. • развият умения да изразяват свободно своите артистични и творчески заложби. • придобият основни умения да преодоляват комуникативни проблеми . • развият елементарни умения за контрол и оценка на собствените си постижения. • осмислят собствената си идентичност и култура в съпоставка с информация за живота в други страни • да почувстват полезността на езика за 	<ul style="list-style-type: none"> • пространствено ориентиране • извършване на основни аритметични действия • групиране, сортиране, подреждане <p>Човекът и обществото Родинознание</p> <ul style="list-style-type: none"> • представяне на информация за България и света • исторически герои • празници в България <p>Човекът и природата Природознание</p> <ul style="list-style-type: none"> • събиране и сортиране на информация за човека и неговото здраве <p>Музика</p> <ul style="list-style-type: none"> • развиване на усет за ритъм и темпо • пеене <p>Изобразително изкуство</p> <ul style="list-style-type: none"> • наблюдателност и въображение • ориентиране в пространството • свързване на графичен образ със звуков израз
--	--	---	---	--	--

<p>Г</p> <p>О</p> <p>В</p> <p>О</p> <p>Р</p> <p>Е</p> <p>Н</p> <p>Е</p> <p>П</p> <p>И</p> <p>С</p> <p>А</p> <p>Н</p> <p>Е</p>	<ul style="list-style-type: none"> • задава и отговаря на конкретни, въпроси на познати теми по модел. • изпълнява и дава прости инструкции. • води кратък разговор с учител или съученици по модел на теми от изучавания материал. • разказва по модел за себе си, за своите неща, за приятели и любими животни. • изразява основни комуникативни функции по модел – молба, разрешение, отказ, желание, и др. • прилага успешно основни правила на социално общуване – поздравя, форми на обръщение и т.н. • прилага основни стратегии за преодоляване на комуникативни проблеми (компенсаторни стратегии). • изразява се с ограничена лексика, прости типови изрази и с произношение и интонация, които не пречат на общуването. <ul style="list-style-type: none"> • пише изречения и кратки текстове по теми от изучавания материал по зададен модел . • пише кратки <i>описания</i> на свои неща, близки, любими животни по модел. • надписва картички за лични или популярни традиционни празници. • изразява се с кратки изречения, по предварително зададен модел с правопис и пунктуация, които не затрудняват разбирането. 	<p>като учениците трябва да се запознаят с някои характерни особености за живота на децата в други страни, свързани със:</p> <ul style="list-style-type: none"> • външно описание, възрасти, националности и т.н. • описание на растения и животни • пазаруване • празници • запознаване с чужди приказки, стихчета, пиеси <p>Сфери на социално взаимодействие</p> <p>Учениците трябва да продължат да развиват уменията си да участват в разговори по модел в различна обстановка и ситуации на общуване:</p> <ul style="list-style-type: none"> • в клас • извън клас <p>да изпълняват социалните роли на:</p> <ul style="list-style-type: none"> • събеседник в разговор с учител • съученици • връстници 	<p>Лексика – 300 (минимум) лексикални единици за активна употреба – лексикални полета</p> <ul style="list-style-type: none"> • Правопис Графемно-фонемни съответствия <p>РЕЧЕВИ УМЕНИЯ</p> <p>В рамките на своите знания, ученикът трябва да умее да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • поздравява • представя себе си и близките си • иска и дава информация • следва и дава инструкции • иска и дава разрешение • изразява молба и благодарност • изразява съгласие и несъгласие • изразява задължение • говори за своята програма и ежедневие • описва дейности в настоящето • съобщава конкретна ангажираност 	<p>задоволяване на собствените комуникативни цели и да се стимулират да го използват в ситуации на реално общуване.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • изображение на природни обекти <p>Домашен бит и техника</p> <ul style="list-style-type: none"> • моделиране • рецепти <p>Физическа култура и спорт</p> <ul style="list-style-type: none"> • игри и правила • екипност • хигиена <p>Междупредметни връзки в областта на ЗНАНИЯТА:</p> <p>Български език и литература</p> <ul style="list-style-type: none"> • звуков и буквен състав на думата • видове изречения по цел на изказване • словоред • приказки, стихотворения • любими герои от приказки <p>Математика</p> <ul style="list-style-type: none"> • цели числа • аритметични действия <p>Човекът и природата многообразие на живата и на живата природа.</p>
---	--	---	---	---	--

V. СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА

На този етап на обученето по английски език оценяването е ориентирано към положителните усилия на учениците да общуват чрез устна или писмена реч, като постепенно се преминава към оценяване на постигнатите резултати в процеса на усвояването на знанията и уменията.

Оценяването трябва да създаде у учениците положителна нагласа към езика и висока вътрешна мотивация за усвояването му. Учениците трябва да възприемат оценяването като неизменна част от общия диалог между учител и ученик в процеса на ученето. Формите и методите на оценяване трябва да създават положителни преживявания у учениците. Те трябва да дадат възможност на ученика да покаже своите силни страни в усвоените знания и умения.

В трети клас учениците вече развиват критичност и чувствителност както към своите резултати, така и към резултатите на своите съученици. Поради това трябва да се създадат условия за самооценка, взаимна оценка и обективна оценка в учебния процес.

Учениците трябва да имат възможност сами да проверяват резултатите си, като прочетат или прослушат отново текст или ги обсъдят със съучениците си.

Учителят наблюдава работата на учениците през целия срок на обучение и отбелязва постиженията им, за да може да даде оценка за развитието и напредъка на всеки ученик. В началния етап на обучението по чужд език е особено важно да се създадат условия за изграждане на положителна вътрешна мотивация у учениците. В този смисъл задачата на учителя е да насърчава всеки, макар и малък, напредък при усвояването на чуждия език, като помага на учениците да възприемат своите успехи или грешки като процеси, които са изцяло в техния контрол и зависят единствено от техните усилия.

На този етап текущото оценяване има преди всичко *насърчителен* характер – учителят поощрява всеки, макар и малък, успех на учениците и не наказва неуспеха или затрудненията, които учениците показват.

При *усвояването на новия езиков материал* акцентът е върху правилността на изказа. Трябва да се има пред вид, че това е периодът, когато се изграждат правилни говорни умения – произношение и речепораждане. Грешките служат като обратна връзка за учителя: чрез тях той получава информация за това какви трудности учениците срещат при усвояването на езиковия материал. Като анализира причините за трудностите и поредните от това езикови грешки, учителят разработва стратегии за тяхното преодоляване и избягване.

При *комуникативните задачи* акцентът е върху свободата и уместността на изказа (свободното и уместно използване на усвоените комуникативни модели). Учителят наблюдава в каква степен учениците използват уместно и с лекота усвоения материал. Учителят обръща внимание на грубите грешки, които нарушават общуването, като отново търси начини за тяхното преодоляване.

VI. МЕТОДИЧЕСКИ УКАЗАНИЯ ПО ПРИЛАГАНЕТО НА ПРОГРАМАТА

Обучението по английски език в трети клас следва педагогическите принципи, залегнали в утвърдените в съвременната методика комуникативни и когнитивни подходи. То се отличава с ориентираност към възможностите и интересите на учениците; съдържателност и реалистичност на учебното съдържание; комуникативност и интерактивност на учебните дейности; разнообразие, занимателност и наситеност на учебния процес с достъпни външни опори, включително и продукти на новите технологии, интегрирано развитие на всички умения в контекст на богата, разностранна културна информация и чрез осъществяване на връзки с други области на знанието.

Целта на обучението е разширяване и задълбочаване на знанията и уменията по езика от предходния период, като се отчитат промените в психологическата и социалната характеристика на учениците в тази възраст. Запазва се основната тенденция обучението по чужд език да се интегрира в общата учебна програма, за да съдейства за цялостното личностно развитие на учениците, за разширяване на техния кръгзор и изграждане на адекватни модели на социално поведение в ситуации на межкултурно общуване.

В съответствие с педагогическите принципи на програмата и характерните особености на учениците в тази възрастова група следва да се имат предвид следните изисквания при нейното прилагане:

Обучението по езика се осъществява на семантико-функционална основа чрез разнообразни, богато онагледени, занимателни комуникативни задачи, песни и игри. Лекционната форма на преподаване е сведена до минимум, като се стимулира активно участие в смислени дейности, близки до интересите и реалните занимания на учениците и способстващи за осъзнаване на реалната комуникативна значимост на изучаваните речевни модели и структури. Езиковите знания и умения се изграждат като едно цяло – граматиката индуктивно, а речевите умения интегрирано. За изграждане на адекватно социално поведение се използват разнообразни интерактивни задачи в близки до реалните комуникативни ситуации.

На този етап продължава развиването на комуникативната компетентност на учениците, което предполага разширяване и усвояване на нови знания и умения в следните области:

- **Езикова компетентност** – знания за граматичната (фонологична, морфо-синтактична и лексикална) система на английския език.

- **Психолингвистична компетентност** – умения за слушане, четене, писане и говорене.

- **Социокултурна компетентност** – умения за изразяване на основни комуникативни функции ; осъзнаване на собствената идентичност в контекст на обогатени знания за други народи и култури;

- **Интерактивна компетентност** – умения за общуване, за използване на подходящи комуникативни стратегии за преодоляване на евентуални комуникативни проблеми.

- **Компетентност за самостоятелно управление на учебния процес** – умения за самостоятелно организиране и контролиране на обучението и самооценка на собствените постижения.

Когнитивното усвояване на английския език способства за сравняване на познатото с новото знание, откриване на езикови правила, осмисляне (интегриране), запаметяване и активна употреба на изученото. Когнитивните акценти в обучението налагат да се използват учебни задачи, които имат висока познавателна стойност, развиват логическото мислене и насърчават прилагането на творчество и въображение при изпълнението им. Задачите с когнитивна насоченост насърчават прилагането на чуждия език в други предметни области.

При селекцията и организацията на учебния материал и дейности би следвало да се съблюдают следните критерии:

- **Тематичните области** се разработват циклично и спираловидно.

- **Темите** се въвеждат чрез постепенно надграждане, разширяване и задълбочаване, за да се осигури възможност за затвърждаване на изучения материал.

- **Текстовете** за четене и слушане са разнообразни, занимателни и съответстващи на интересите и интелектуалните възможности на учениците. Те са информативни, представят езика на живата реч и включват подходяща за възрастта културна информация за живота в англоезичните страни.

- За разширяване на кръгозора на децата и запознаване с чуждата **култура** се използват традиционни английски песни, стихове, илюстративен материал и автентични приказки и разказчета.

- **Лексиката** се подбира по критериите за **достъпност, честотност и полезност за комуникацията**. Езиковите единици се представят в смислен контекст чрез дейности, които насочват учениците към самостоятелно откриване на значението и формата им.

- **Социокултурната информация** е в съответствие с познавателните и социални възможности на учениците на тази възраст и способства за разширяване на техния кръгзор. Необходимо е въведената културна информация да предразполага към сравняване на родната и чуждата култура и да възпитава в толерантност и отвореност към други културни ценности.

- За развиване на **комуникативни умения** от особено голямо значение е да се използват разнообразни интерактивни дейности, представящи различни социални роли в реалистичен контекст, и чрез подходящи речеве и поведенчески модели за подражание.

- **Учебните дейности и задачи** са забавни и разнообразни по формат, представят се в реалистичен, подходящ за тази възраст комуникативен контекст и дават възможност за откривателство, логическо разсъждение, осъществяване на връзки с други предметни области и изява на собствените творчески заложби. Препоръчва се да се използват песни, стихотворения и приказки, които спомагат за лесно усвояване на езика и развиват естетически вкус; ролеви игри, игри включващи физически действия и драматизации, които развиват уменията за общуване и усвояване на нормите за социално поведение; състезателни игри, които развиват спортен дух и възпитават в нормите на колективност, екипност и спортменство.

- При **степенуването** на учебния материал и подбора на учебните задачи е добре да се вземат предвид също така и приликите и разликите между родния и чуждия език, за да се даде възможност на учениците да се възползват от положителния пренос на знания и умения в областите на сходство и да се неутрализира отрицателният пренос при различия между двете езикови системи.

Педагогическите принципи, залегнали в програмата, предполагат съчетаване на когнитивни и комуникативни методи на преподаване, което е особено полезно, когато се работи с по-големи нехомогенни класове. Така обучението може да се диференцира съобразно възможностите и стиловете на учене на учениците, като по-пасивните и умозрителни деца се насърчават да се включват по-активно в комуникативните дейности (напр. ролеви игри), а на импулсивните деца се възлагат задачи за разсъждение (напр. гатанки, игрословици и др.).

При преподаване се спазва принципът за интегрирано развитие на всички умения. Във фазата на ПРЕДСТАВЯНЕ учениците слушат английска реч и се ориентират в съответния контекст с помощта на подходящ нагледен материал. Фазата на ЗАУЧАВАНЕ обхваща широк кръг дейности – от имитация и повторение до трениране по роли на функционално комуникативни модели и задачи за разсъждение. През крайната фаза – ПРИЛАГАНЕТО се предлагат дейности, които дават възможност новият материал да се интегрира със

знанията усвоени преди това и да се използва като собствено знание за задоволяване на собствени комуникативни цели – на тази възраст предимно по модел.

Специално внимание следва да се обърне на усвояването на особеностите на английския правопис, като за целта се използват разнообразни игрови задачи (напр. кръстословици, игрословици, лексикални игри и др.), които да помогнат на децата да осъзнаят основните графемно-фонемни и фонемно-графемни съответствия.

Учебните дейности и задачи са организирани така, че да позволяват балансирано разпределение на времето в клас за самостоятелна работа и работа по групи. Добре е учениците да се насочват да прилагат разнообразни стратегии за учене, за да привикнат сами да контролират своите постижения. Наред с това е важно да се работи също по двойки и групи, за да се усвоят уменията за реално общуване, да се тренират различни модели на комуникативно поведение и да се усвоят основни компенсаторни стратегии за преодоляване на комуникативни проблеми. На този етап родният език все още се използва доста активно (напр. за обяснения на правила на игри или при възлагане на домашна работа), но учениците трябва да се насърчават да общуват на английски при изпълнение на комуникативните задачи в клас, за да затвърждават изучените модели и структури.

При преподаване на културна информация учениците да се насърчават да сравняват, да откриват прилики и разлики в обичаите и културното поведение на хората. Наред с изграждането на собствената идентичност у децата трябва да се изгражда и отношение на толерантност и уважение към непознатите чужди култури и народи.

Като се има предвид, че най-добрата мотивация за изучаването на чуждия език е осъзнаването на неговата полезност за задоволяване на собствени комуникативни нужди, се препоръчва децата да се насърчават да използват максимално усвоените знания по чуждия език извън класната стая – гледане на английски филми по телевизията, компютърни игри, четене на книжки с комикси, и др.